

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Peter Swanson
EIGHT PERFECT MURDERS

Copyright © 2020 by Peter Swanson

All Rights Reserved

Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04306-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

PITER
SVONSON

OSAM
SAVRŠENIH
UBISTAVA

Preveo Aljoša Molnar

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

*Kraljevima i kraljicama i jednoj princezi, takođe –
Brajanu, Džen, Adelejd, Maksin, Oliveru i Džulijusu*

Memoari

Odricanje od odgovornosti: Dok je ono što ćete pročitati većinom istina, neke događaje i razgovore rekonstruisao sam iz sećanja. Neka imena i prepoznatljive karakteristike izmenjeni su kako bi se zaštitili nedužni.

Poglavlje 1

Ulazna vrata su se otvorila i čuo sam dobovanje stopala agentkinje FBI-ja po otiraču. Samo što je počelo da sneži i vazduh koji je jur-
nuo u knjižaru bio je težak i prepun energije. Vrata su se zatvorila za
agentkinjom. Sigurno je stajala odmah ispred vrata kada je zvala jer je
prošlo svega pet minuta otkako sam se složio da se sastanem s njom.

Osim mene, u knjižari nije bilo nikog. Ne umem da kažem zašto
sam uopšte i otvorio tog dana. Mećava je trebalo da nanese pola
metra snega, po prognozi, da počne ujutro i nastavi se sve do posle-
podneva. Bostonske državne škole su objavile da će ranije prestati
s radom i otkazale sve časove zakazane za sledeći dan. Pozvao sam
dvoje zaposlenih koji je trebalo da dođu – Emili, za jutarnju i ranu
poslepodnevnu smenu, i Brendona, za kasno posle podne i večer –
i oboma im rekao da ostanu kod kuće. Ulogovao sam se na *tviter*
nalog knjižare *Old devils* i spremio se da postavim *tweet* da ćemo biti
zatvoreni dok traje mećava, ali nešto me je u tome sprečilo. Možda
pomisao na to da ću čitav dan provesti sâm u stanu. Osim toga, ži-
veo sam na manje od osamsto metara od knjižare.

Odlučio sam da otvorim; bar ću provesti neko vreme sa Nero-
nom, srediti nekoliko polica, možda čak i spakovati nekoliko in-
ternet porudžbina.

Nebo boje granita pretilo je da će ispustiti sneg dok sam otključavao ulazna vrata prema Beri stritu, na Bikon Hilu. *Old devils* knjižara ne nalazi se u delu grada gde je veliki promet, ali mi smo specijalizovana knjižara – kriminalističkih romana, polovnih i novih – i većina mušterija prethodno nas potraži na mapi ili prosto poruči knjigu direktno sa našeg veb-sajta. Svakog redovnog četvrtka u februaru ne iznenadim se kada ukupan broj mušterija jedva dostigne dvocifren broj, izuzev, naravno, ako ne isplaniramo nekakav događaj. Ali uvek ima nekog posla. A tu je i Neron, knjižarski mačor, koji nije voleo da čitavog dana bude sam. Osim toga, nisam mogao da se setim da li sam mu prethodne večeri ostavio više hrane. Ispostavilo se da verovatno nisam, pošto je, čim sam kročio kroz vrata, dotrčao grebući po parketu da me pozdravi. Bio je to narandžasti mačak neodređene starosti i savršen za knjižaru zbog svoje spremnosti (želje, zapravo) da istrpi izlive nežnosti potpunih stranaca. Uključio sam svetla, nahranio Nerona, a onda skuvao sebi punu džezvu kafe. U jedanaest je ušla Margaret Lam, redovna mušterija.

„Zašto ste otvoreni?“, pitala je.

„Zašto ste vi van kuće?“

Podigla je dve torbe za namirnice, iz one skupe prodavnice u Čarls stritu. „Namirnice“, rekla je, svojim patricijskim glasom.

Pričali smo o poslednjem romanu Luiz Peni. Ona je pričala, uglavnom. Ja sam se pretvarao da sam ga pročitao. Ovih dana se pretvaram da čitam mnogo knjiga. Ono što *stvarno* čitam jesu recenzije iz glavnih stručnih časopisa, naravno, i posećujem nekoliko blogova. Jedan od njih zove se *Armčer spojler* i uključuje recenzije skorašnjih naslova u kojima se obrađuju završeci romana. Više nemam stomak za savremene krimi romane – ponekad nanovo pročitam neki omiljeni iz detinjstva – tako da su mi blogovi o knjigama neophodni. Pretpostavljam da bih mogao da budem i iskren, da kažem ljudima

da se više ne zanimam za krimi romane, da prvenstveno čitam istoriju ovih dana, poeziju pre spavanja, ali više mi odgovara da lažem. Ono malo ljudi kojima sam rekao istinu stalno zanima zašto sam se okanio krimića, a to nije nešto o čemu mi se priča.

Ispratio sam Margaret Lam s polovnim primerkom *Rukujmo se zauvek* Rut Rendel, knjigom za koju je bila nekih 90 posto sigurna da je nije pročitala. Onda sam ručao – spakovao sam sebi sendvič sa pilećom salatom – i taman se spremio da završim za taj dan, kada je zazvonio telefon.

„Knjižara *Old devils*“, javio sam se.

„Da li je Malkom Keršo tu?“ Ženski glas.

„Ja sam“, rekao sam.

„Oh, dobro. Ovde specijalna agentkinja Gven Malvi iz FBI-ja. Htela bih da vam oduzmem malo vremena i postavim nekoliko pitanja.“

„U redu“, rekoh.

„Da li je sada zgodno?“

„Naravno“, rekao sam, misleći da želi da razgovara preko telefona, ali umesto toga mi je rekla da će odmah svratiti i prekinula vezu. Na tren sam samo stajao, držeći telefon u ruci, i zamišljao kako bi agentkinja FBI-ja po imenu Gven mogla da izgleda. Glas preko telefona bio je hrapav, pa sam pretpostavio da je blizu penzije i da izgleda kao nametljiva i ozbiljna žena u bež mantilu.

Nekoliko minuta kasnije, agentkinja Malvi ušla je na vrata; izgledala je sasvim drugačije u odnosu na to kako sam je zamislio. Bila je u tridesetim, ako je imala i toliko, nosila je farmerke koje su bile ugurane u zelene čizme, glomaznu zimsku jaknu i belu štrikanu kapu sa gombom. Otresla je čizme na otiraču, skinula kapu i prišla pultu. Ja sam prišao sa druge strane da je dočekam, a ona je ispružila ruku. Imala je čvrst stisak, ali šaka joj je bila vlažna.

„Agentkinja Malvi?“, pitao sam.

„Da, zdravo.“ Snežne pahulje su se topile na njenoj zelenoj jakni, ostavljajući za sobom tamne mrlje. Jedva da je i protresla glavu – krajevi njene tanke plave kose bili su mokri. „Iznenaduje me što ste još otvoreni“, rekla je.

„Upravo sam se spremao da zatvorim, u stvari.“

„Oh“, rekla je. Preko ramena je imala obešenu kožnu torbu, prebacila je kaiš preko glave, a onda raskopčala jaknu. „Ali imate malo vremena?“

„Imam. I radoznao sam. Da li bi trebalo da porazgovaramo u mojoj kancelariji?“

Okrenula se i pogledala prema ulaznim vratima. Žile na njenom vratu iskočiše ispod bele kože. „Da li ćete moći da čujete ako uđe neka mušterija?“, pitala je.

„Ne verujem da će se nešto tako desiti, ali da, moći ću da čujem. Ovuda.“

Moja kancelarija bila je više kao neka niša u dnu knjižare. Privukao sam agentkinji Malvi stolicu i zaobišao sto da sednem u svoju fotelju, kojoj je punjenje virilo po šavovima. Smestio sam se tako da je vidim između dve gomile knjiga. „Izvinite“, rekoh. „Zaboravio sam da vas ponudim nečim? Ima još kafe u džezvi.“

„Ne, hvala“, rekla je, skidajući jaknu i spuštajući svoju kožnu torbu, više aktovku, u stvari, na pod pored sebe. Nosila je običan crni džemper ispod jakne. Pošto sam zaista mogao da je pogledam, shvatio sam da joj nije samo koža bleđa. Bila je čitava takva: boja njene kose; usne; kapci, skoro providni; čak i naočare sa tankim metalnim ramom bile su joj skoro nevidljive na licu. Teško je bilo tačno reći kako izgleda, skoro kao da je neki slikar prešao palcem po crtama njenog lica da ih zamaže. „Pre nego što počnemo, volela

bih da vas zamolim da ni sa kim ne razgovarate o ovome o čemu ćemo pričati. Nešto od toga je opštepoznato, nešto nije.“

„E sad sam zaista radoznao“, rekao sam, svestan da mi se broj otkucaja srca povećao. „I da, apsolutno, nikome neću reći.“

„Sjajno, hvala vam“, rekla je i naizgled se smestila u svojoj stolici, spustivši ramena i potpuno se okrenuvši prema meni.

„Jeste li čuli za Robin Kalahan?“, pitala je.

Robin Kalahan bila je lokalna spikerka koja je, pre godinu i po dana, pronađena upucana u svom domu u Konkordu, četrdesetak kilometara severozapadno od Bostona. To je bila najveća lokalna vest otkako se dogodilo, a pored sumnjivog bivšeg supruga, nijedno drugo hapšenje nije sprovedeno. „Za ubistvo?“, rekao sam. „Naravno.“

„A za Džeja Bredšoa?“

Kratko sam razmislio, a onda odmahnuo glavom. „Ne bih rekao.“

„Živeo je u Denisu, na Kejpu. U avgustu je pronađen nasmrtno prebijen u svojoj garaži.“

„Nisam“, rekao sam.

„Sigurni ste?“

„Siguran sam.“

„A šta kažete za Itana Berda?“

„To ime zvuči poznato.“

„Bio je student Louel koledža iz Masačusetsa, nestao je pre više od godinu dana.“

„U redu, dobro.“ Sećao sam se slučaja, iako nisam mogao da se prisetim nijednog detalja.

„Pronađen je zakopan u državnom parku, u Ešlandu, gde je rođen, neke tri nedelje nakon što je nestao.“

„Da, naravno. Bila je to velika vest. Jesu li ta tri ubistva povezana?“

Nagnula se napred na drvenoj stolici, posegnula je rukom u torbu, a onda je iznenada izvukla, kao da se zbog nečeg predomislila. „Nismo to mislili, isprva, osim što su sva nerešena. Ali neko je primetio njihova imena.“ Zastala je na momenat, kao da mi pruža šansu da je prekinem. A onda je rekla: „Robin Kalahan, Džej Bredšo. Itan Berd.“

Kratko sam razmišljao. „Osećam se kao da padam na nekom ispitu“, rekoh.

„Ne morate da žurite“, rekla je. „Ili mogu odmah da vam kažem.“

„Da li njihova imena imaju neke veze sa pticama?“, rekoh.

Klimnula je. „Tako je. Robin, Džej, a onda prezime Berd*. Malo je nategnuto, znam, ali... Da ne zalazim previše u detalje, nakon svakog ubistva lokalna policijska stanica najbliža mestu zločina, primila je... Nešto što se čini porukom ubice.“

„I jesu li povezana?“

„Čini se da jesu, da. Ali možda su povezana i na neki drugi način. Da li vas ubistva podsećaju na nešto? Pitam vas jer ste stručnjak za detektivsku fikciju.“

Pogledao sam u plafon svoje kancelarije na tren, a onda rekao: „Pa mislim, zvuči kao da je u pitanju fikcija, kao nešto iz romana o serijskom ubici, ili nešto Agate Kristi.“

Uspravila se, i dalje sedeći. „Neki poseban roman Agate Kristi?“

„Onaj koji mi odmah pada na pamet je *Džep pun raži* iz nekog razloga. Da li je u njemu bilo ptica?“

„Ne znam. Ali to nije onaj na koji sam ja pomislila.“

„Valjda pomalo liči i na *Ubistva po abecedi*“, rekoh.

Agentkinja Malvi se osmehnula, kao da je upravo osvojila neku nagradu. „Tako je. To je onaj na koji sam i ja mislila.“

* Eng. robin – crvendač, jay – čavka, Berd – ptica. (Prim. prev.)

„Pošto žrtve ništa ne povezuje sem njihovih imena.“

„Tačno. I ne samo to već i one isporuke u policijske stanice. U knjizi, Poaro dobija pisma od ubice, potpisana sa A. B. C.“

„Pročitali ste je, onda?“

„Kada mi je bilo četrnaest, sigurno. Pročitala sam skoro sve knjige Agate Kristi, tako da sam verovatno pročitala i nju.“

„Ta joj je jedna od najboljih“, rekao sam, nakon kratke pauze. Nikad nisam zaboravio taj zaplet Kristijeve. U pitanju je niz ubistava, a ono što ih povezuje su imena žrtava. Prva žrtva, neko sa inicijalima A. A., ubijena je u gradu čiji naziv počinje slovom A, zatim neko sa inicijalima B. B., biva ubijen u gradu B. Razumete me. Ispostavlja se da je počinilac zaista želeo da ubije samo jednu od žrtava, ali je učinio da sve izgleda kao niz zločina koje je počinio poremećeni serijski ubica.

„Mislite?“, reče agent.

„Da. Jedan od najboljih zapleta, sigurno.“

„Planiram ponovo da je pročitam, pa sam samo pogledala *Vikipediju* da se podsetim priče. U knjizi se dogodilo i četvrto ubistvo.“

„Mislim da jeste, da“, rekao sam. „Neko ko se zove na D., bio je poslednja ubijena osoba. I ispostavilo se da ubica sve čini da izgleda kao da to radi neki ludak, iako je želeo da ubije samo jednu osobu. Tako da su ostala ubistva praktično samo prikriivanje.“

„To i u zaključku na *Vikipediji* piše. U knjizi je osoba sa dva C ona koja je bila prava žrtva od samog početka.“

„U redu“, rekao sam. Počeo sam da se pitam zašto je došla kod mene. Da li samo zato što sam bio vlasnik knjižare takvog žanra? Da li je želela samo primerak knjige? Ali, ako je to u pitanju, zašto je tražila baš mene preko telefona? Ako je samo želela nekog ko radi u knjižari koja prodaje kriminalističke romane, mogla je samo da dođe i razgovara s bilo kim.

„Možete li mi reći još nešto o toj knjizi?“, pitala je, a onda dodala nakon nekoliko trenutaka: „Vi ste stručnjak.“

„Jesam li?“, rekao sam. „Nisam zapravo, ali šta vas konkretno zanima?“

„Ne znam. Bilo šta. Nadala sam se da ćete mi vi reći.“

„Pa, osim činjenice da svakog dana neki čudan tip dolazi i kupuje po jedan nov primerak *Ubistava po abecedi*, ne znam šta drugo da vam kažem.“ Podigla je pogled na momenat, pre nego što je shvatila da sam se našalio, ili bar pokušao, a onda se osmehnula odajući znak da je shvatila. Pitao sam je: „Smatrate da ova ubistva imaju neke veze s tom knjigom?“

„Smatram“, rekla je. „Previše je fantastično da bi se isključilo.“

„Da li mislite da neko kopira knjige kako bi prikrio ubistvo? Da je neko želeo da ubije Robin Kalahan, na primer, a onda ubio još dve osobe kako bi se činilo da to sve radi serijski ubica opsednut pticama?“

„Možda“, reče agentkinja Malvi i počea se po ivici nosa, blizu levog oka. Čak su joj i male šake bile blede, nelakiranih noktiju. Ponovo je začutala. Bio je to čudan razgovor, prepun pauza. Nadala se ću ja popunjavati tišinu, valjda. Odlučio sam da ništa ne kažem.

Konačno, ona reče: „Sigurno se pitate zašto sam došla da razgovaram s vama.“

„Da“, rekao sam.

„Pre nego što vam kažem, htela sam da vas pitam za još jedan skorašnji slučaj.“

„U redu.“

„Verovatno niste čuli za njega. U pitanju je čovek po imenu Bil Manso. Pronađen je blizu pruge u Norvoku, u Konektikatu, prošlog proleća. Bio je redovan putnik na određenom vozu i isprva se činilo

kao da je iskočio, ali sada izgleda kao da je ubijen negde drugde i da je donet do pruge.“

„Ne“, rekao sam, odmahujući glavo. „Nisam čuo za to.“

„Da li vas to podseća na nešto?“

„Šta to?“

„Način na koji je skončao.“

„Ne“, rekao sam, ali to nije bilo sasvim istinito. Podsećalo me je na nešto, ali nisam uspevao da se setim na šta. „Ne bih rekao“, dodao sam.

Ponovo je čekala, pa sam rekao: „Želite li da mi kažete zašto me ispitujete?“

Otkopčala je svoju kožnu torbu i izvadila list papira. „Sećate li se spiska koji ste napisali za blog ove knjižare, 2004. godine? Spisak pod nazivom *Osam savršenih ubistava*?“

Poglavlje 2

Radim po knjižarama još otkako sam diplomirao na koledžu, 1999. Prvo kratko u *Bordersu*, u centru Bostona, a onda i kao prodavac i poslovođa u jednoj od preostalih nezavisnih na Harvard skveru. *Amazon* samo što je bio pobedio u ratu za potpunu dominaciju i većina nezavisnih knjižara se zatvarala poput klimavog šatora pred uraganom. Ali knjižara *Redlajn* se isticala, delimično zbog starije klijentele koja nije bila dovoljno visprena da shvati kako funkcioniše internet kupovina, ali većim delom zato što je njen vlasnik, Mort Abrams, bio vlasnik dvospratne zgrade od cigala u kojoj se knjižara nalazila i nije morao da plaća kiriju. Bio sam u *Redlajnu* pet godina, dve kao zamenik poslovođe, a onda tri kao poslovođa i honorarni kupac. Specijalnost mi je bila fikcija, a posebno kriminalistički romani.

Za to vreme, koliko sam bio tamo, upoznao sam i buduću suprugu, Kler Malori, koja je zaposlena kao prodavac ubrzo nakon što je odustala od Bostonskog univerziteta. Venčali smo se iste godine kada je Mort Abrams ostao bez svoje tridesetpetogodišnje supruge, zbog raka dojke. Mort i Šeron, koji su živeli dve ulice dalje od knjižare, postali su mi bliski prijatelji, gotovo roditelji, i Morta je Šeronina smrt strašno pogodila, a posebno jer je u njemu ubila i